Número 8, juny 2002

Els plans municipals de biblioteques: contextualització i situació a Catalunya

Ester Omella i Claparols
Servei de Biblioteques de la Diputació de Barcelona
Facultat de Biblioteconomia i Documentació, Universitat de Barcelona
omellace@diba.es

Jordi Permanyer i Bastardas
Servei de Biblioteques de la Diputació de Barcelona
permanyerbj@diba.es

Lourdes Reyes i Camps
Biblioteca Pública de Girona
lreyes@correu.gencat.es

Resum

S'analitzen les funcions de la biblioteca pública previstes en les darreres pautes internacionals sobre la biblioteca pública de l'IFLA/UNESCO. Es destaca que, per poder fer front als nous reptes, la biblioteca pública necessita treballar en una doble perspectiva: el treball en xarxa i el treball de cooperació en el territori. Es consideren els plans municipals de biblioteques com una eina que ha de vetllar per l'adequació del servei bibliotecari a l'entorn on desenvolupa els serveis i per garantir aquest treball necessari de cooperació en el territori i s'analitza la situació a Catalunya pel que fa a l'elaboració de plans municipals de biblioteques. El treball es clou amb una bibliografia temàtica.

1 Introducció

Les pautes internacionals sobre la biblioteca pública[1] publicades recentment inclouen, entre altres qüestions, el paper i les missions que ha d'assumir, tenint en compte el nou context de la societat de la informació i la nova realitat social. Cal interpretar molts dels nous papers que té la biblioteca pública en el marc del context local on desenvolupa els serveis. Així doncs, es fa necessari un treball territorial que se suma al treball en xarxa de biblioteques que actualment ja està força desenvolupat. A més, existeixen demandes noves i canviants entorn de la informació i la lectura que requereixen que siguin analitzades i tingudes en compte.

Per garantir l'arrelament en el territori, així com el desplegament de serveis bibliotecaris de qualitat que recullin les noves demandes, és convenient

establir els plans municipals de biblioteca i la seva concreció en objectius a curt, mitjà i llarg termini. Aquests plans han de tenir en compte les polítiques d'informació a la ciutat per promoure línies conjuntes d'actuació. La definició de models d'equipaments bibliotecaris o bé de xarxa local de biblioteques, la seva organització territorial i la definició de models sostenibles de gestió i finançament han de ser els objectius d'aquesta planificació.

A Catalunya no hi ha massa tradició en aquest tipus de planificació. En el moment de fer aquest estudi només es té coneixement de quatre municipis que han aprovat el seu pla municipal específic de biblioteques amb una visió d'identificar necessitats d'equipaments i pautar una inversió, més que no pas garantir una adequació del servei bibliotecari. Aquesta realitat contrasta amb la necessitat que, segons el nostre parer, tenen els ajuntaments d'analitzar prèviament el seu context i de planificar per garantir un servei bibliotecari de qualitat.

2 El paper de la biblioteca pública en l'actualitat

El 2001 es van publicar les noves pautes internacionals per a biblioteques públiques després d'un treball intens per part d'un comitè de la Secció de Biblioteques Públiques de l'IFLA. Aquestes noves pautes substitueixen les publicades el 1986 i traduïdes un any més tard al català.[2] Calia desplegar la revisió de plantejaments suggerida l'any 1994 pel Manifest de la UNESCO[3] i, en la mateixa línia d'aquest document, calia sobretot considerar com la nova realitat social i les tecnologies de la informació tenen una influència notable en els diferents papers de la biblioteca pública actual. Diverses qüestions els han condicionat de manera notable, com ara els canvis en la formació i el treball, la necessitat de facilitar l'accés a grans volums d'informació i el paper que la biblioteca pública pot desenvolupar com a agent actiu de foment de la lectura, entre d'altres.[4]

D'acord amb les noves pautes de l'IFLA/UNESCO, les biblioteques públiques s'han de situar en els grans àmbits d'actuació següents: accés a la informació; suport a la formació; foment de la lectura / desenvolupament cultural; espai de relació; suport al desenvolupament personal i servei a nens i joves. També es té en compte que les biblioteques públiques han d'incorporar un valor afegit als serveis que presten i focalitzar-los a grups específics de ciutadans considerant la realitat del seu entorn territorial.

2.1 Accés a la informació

Les tecnologies de la informació i la nova realitat social potencien que la biblioteca pública esdevingui un punt d'accés a la informació per a tots els ciutadans.

L'adveniment de la societat de la informació comporta noves oportunitats per al benestar social, però també nous riscos de desigualtats amb certs perills per a la cohesió de què gaudeixen les societats europees. Es poden formar tres grups de ciutadans segons la seva relació amb la informació i el coneixement: els que tinguin accés a la informació i capacitat per seleccionar-la i utilitzar-la; els que tinguin accés a la informació, però els

manqui la capacitat per seleccionar-la o utilitzar-la, i els que ni tan sols tindran accés a la informació, per raons culturals, econòmiques o geogràfiques. En conseqüència, el paper dels poders públics en aquesta nova situació ha de ser el d'evitar els riscos de marginació d'amplis sectors de la població, i per això han d'intervenir en el procés de distribució i d'accés a la informació per garantir el dret de tothom a tenir les mateixes oportunitats de desenvolupament personal.[5]

Cal concebre la biblioteca pública com una finestra a tota la informació de l'entorn més immediat. Les noves pautes donen un tractament molt important a la informació local. Assenyalen que la biblioteca pública té una responsabilitat particular per facilitar l'accés a la informació local i vinculen la provisió d'informació sobre la comunitat amb el foment de la participació i la presa de decisions del màxim nombre d'agents. Així doncs, es perfila una cooperació necessària amb altres agents de la localitat —productors i distribuïdors d'informació— per a una gestió sostenible dels recursos d'informació a l'àmbit local.

Els darrers estudis sobre les funcions que ha d'assumir la biblioteca pública reafirmen la importància de proporcionar l'accés a la informació local. L'estudi "La biblioteca pública avui"[6] inclou, dins les funcions que té actualment la biblioteca pública, la d'esdevenir un centre d'informació local i remarca que la biblioteca ha d'oferir la informació de la localitat on es troba emplaçada i aquella que afecta directament el ciutadà. Assumpta Bailac també considera que en el nou entorn de la societat de la informació adquireixen cada vegada més importància les col·leccions úniques de les biblioteques i la informació local.[7]

Entre els exemples de participació de biblioteques públiques en aquestes qüestions destaquen les experiències de la Biblioteca Pública de Tarragona i la Biblioteca de Puigcerdà. La Biblioteca Pública de Tarragona (http://www.biblio.fut.es/) ofereix per via telemàtica un servei d'informació local, on s'integren serveis elaborats des de la biblioteca i des d'altres departaments municipals. La biblioteca ofereix l'accés al catàleg del fons de la biblioteca i al catàleg del fons local, serveis en línia, la premsa digital de les comarques de Tarragona, i una base de dades de premsa local i comarcal, que ella mateixa elabora. Aquesta informació s'integra amb la que s'ofereix des de la finestra d'informació ciutadana: informació de la ciutat (plànol, serveis d'urgència, etc.), informació de l'Administració i informació cultural i associativa (història local, guia d'associacions, itineraris turístics, etc.). La Biblioteca de Puigcerdà (http://www.ddgi.es/bibpuig) disposa d'un servei telemàtic anomenat *Infocerdanya*, que ofereix informació sobre la comarca i les seves activitats.

2.2 Suport a la formació

Tal com recull Assumpta Bailac,[8] els temes de formació actualment tenen una importància estratègica per a aquelles societats preocupades pel seu futur. A tots els "perills" que afecten directament la societat en els seus valors se'ls dóna una resposta: l'educació. I en relació amb l'educació, ha canviat també el concepte del treball. Allò que s'aprèn en l'educació formal no serveix per a tota la vida: cal estar sempre en adaptació permanent al món laboral. La societat necessita també altres institucions, més enllà de les escoles o dels centres de formació reglada, per donar resposta a aquestes necessitats. Un informe de la UNESCO sobre l'educació en el segle XXI remarca que l'educació ha de promoure "l'aprendre a aprendre".[9] Aquesta és també la missió de les biblioteques: la biblioteca no ha de facilitar només informació, sinó que ha de potenciar el desenvolupament de les competències i les capacitats per interpretar-la, que són les que permeten produir coneixements i valors.

Les biblioteques públiques inclouen, dins de la seva oferta de serveis, el suport a la formació que s'orienta a ajudar els usuaris a tenir més a prop d'allà on viuen o treballen aquells documents i instruments que els faciliten l'aprenentatge. Els dos serveis addicionals que avui en dia es potencien des de les biblioteques són: l'aprenentatge de les tecnologies i el seu efecte en la cerca i l'obtenció d'informació, i l'autoformació en l'aprenentatge d'idiomes i d'ofimàtica, que aporta elements per a la redacció del currículum i altres instruments necessaris per a la cerca de feina.

2.3 Foment de la lectura i desenvolupament cultural de la comunitat

En les pautes de 2001 de l'IFLA/UNESCO es pren en consideració el paper de la biblioteca pública en el desenvolupament cultural i artístic de la comunitat i en el suport a la seva identitat cultural. De nou apunten cap a un treball necessari amb organitzacions locals i regionals, i per això han de coordinar activitats culturals, organitzar actes i assegurar que els interessos de la comunitat estiguin representats en la col·lecció documental del centre. S'hi recomana que la biblioteca vetlli per reflectir la varietat de cultures representades en la comunitat i emmarca aquesta activitat dins d'una coordinació necessària amb l'entorn i una aportació de la biblioteca o els equipaments bibliotecaris en la línia de donar resposta amb materials pertinents als interessos de la comunitat.

Amb el rerefons de guanyar nous públics i usos, el Consorci de les Biblioteques de Barcelona treballa per fer de les biblioteques els espais culturals de proximitat en la ciutat del coneixement. Aperitius Musicals (http://www.bcn.es/icub/biblioteques) és un nou cicle de concerts comentats que pretén fer sentir com sonen instruments poc coneguts i donar a conèixer quina era la música que s'escoltava en altres èpoques (clàssica, jazz, etc.) i com es componia. Les peces musicals interpretades als concerts estaran disponibles als serveis de préstec de les biblioteques.

2.4 Espais de relació

La biblioteca pública té un paper com a espai públic, de relació i de trobada.

Aquest aspecte, segons recullen les pautes de l'IFLA/UNESCO, és particularment important en aquelles comunitats on no hi ha espais suficients de trobada.[10] El document concep la biblioteca pública com "la sala d'estar de la comunitat", és a dir, com un espai de trobada on conflueix una certa diversitat d'oferta cultural, on no sols s'estableixen relacions individuals entre l'usuari i el llibre i la cultura, sinó també relacions col·lectives.

El desenvolupament cada vegada més gran de serveis electrònics en l'àmbit cultural i en altres àmbits ha posat de manifest que l'ús creixent d'aquests serveis es produeix juntament amb una demanda major dels ciutadans d'espais físics d'intercanvi i de relació. En són un exemple l'Anella Cultural de Montreal Service de la Culture[11] i l'Anella de Ciutadans de Valenciennes.[12] Aquests projectes posen de manifest que com més gran és el consum de serveis culturals en línia, major és la necessitat d'oferir a escala municipal espais per fomentar l'intercanvi i la relació personal. Tornem a una de les funcions intrínseques i clàssiques de la biblioteca pública al nostre país i ens atrevim a assegurar que aquesta funció no desapareixerà mai, ans al contrari, conviurà amb l'augment previsible de serveis oferts en línia.

2.5 Suport al desenvolupament personal

Ningú no dubta que l'oportunitat de fomentar la creativitat personal i perseguir nous interessos és important per al desenvolupament de les persones. La biblioteca pública pot contribuir a aquest desenvolupament i també a resoldre satisfactòriament els afers a què ens afrontem en la nostra quotidianitat.

Podríem fer un apropament parcial d'aquest paper a la funció que perseguien els serveis d'informació a la comunitat ("community services") sorgits en el marc de les biblioteques angloamericanes en els anys setanta. Per millorar el nivell d'accés a la informació i a la cultura es van proposar integrar la biblioteca a la comunitat i cobrir les necessitats quotidianes dels ciutadans. Perseguint aquest objectiu es van desenvolupar bases de dades de les entitats del municipi, dels principals equipaments sanitaris i educatius, entre d'altres.[13] Actualment trobem un exemple d'aquest servei a: Servicio de Información Local de la ciutat de Medellín, Colòmbia (http://www.comfenalcoantioquia.com/sil), que recull, organitza i difon informació generada per la comunitat.

2.6 Servei a nens i joves

És clar que l'objectiu públic de la biblioteca pública és tota la comunitat i que el repte que ha d'assumir és fer front a les seves necessitats informatives. No obstant això, la biblioteca pública té la responsabilitat especial d'adreçar-se a nens i joves. Caldrà tenir en compte que els fons i els serveis siguin apropiats per a uns i altres. Aquestes qüestions, entre d'altres, es recullen en els estàndards específics de servei bibliotecari per a infants —actualment en procés de revisió— i en els estàndards de servei bibliotecari per a joves de l'IFLA.[14]

Algunes biblioteques de Canadà, com ara la North Bay Public Library a Ontario (http://www.city.north-bay.on.ca/library/home.htm) i la Toronto Public Library (http://www.tpl.toronto.on.ca/KidsSpace/index.htm), ofereixen una diferenciació dels seus serveis per a infants i joves, accessibles des de la pàgina web de la biblioteca. La Biblioteca Pública de Valladolid ofereix aquesta mateixa diferenciació (http://bpval.bcl.jcyl.es/Infantil.html). El Servei de Biblioteques de la Diputació de Barcelona, a través del programa Chilias (http://chilias.diba.es), adreça serveis i productes d'informació als usuaris d'entre 8 i 12 anys: webs de recursos infantils, consulta del catàleg col·lectiu, gimcanes virtuals per buscar informació en clau de joc, tallers de contes, etc. Chilias neix com un projecte europeu on participen quatre països més.

3 La biblioteca pública i el treball en xarxa i de cooperació

Per poder fer front a aquests reptes, la biblioteca pública ha de treballar en una doble perspectiva: el treball en xarxa amb altres biblioteques i el treball en el territori.[15]

3.1 Treball en xarxa

Les biblioteques públiques de Catalunya tenen una llarga tradició de treball en xarxa. La Mancomunitat de Catalunya ja el 1915 va planificar un sistema de biblioteques públiques per a Catalunya i va elaborar els criteris precisos i ben articulats en un projecte que incloïa l'esperit del treball en xarxa de les biblioteques. L'any 1920 es va crear una central tècnica que coordinava el treball de les biblioteques públiques en els diferents municipis del nostre país.[17]

Catalunya té actualment 337 biblioteques públiques, la majoria de les quals ja treballen en xarxa.[18] Aquest treball en xarxa ha permès, entre altres, la creació de catàlegs col·lectius, les subscripcions col·lectives a bases de dades i a publicacions electròniques, l'organització de recursos web i la possibilitat de compartir software.

3.2 Treball de cooperació en el territori

La biblioteca pública ha de treballar també des de la perspectiva territorial amb altres agents i serveis d'informació. Però les biblioteques públiques del nostre país[19] sovint han oblidat aquest vessant per motius diversos. Ens referim, en primer lloc, a la necessitat d'estructurar en xarxa les biblioteques públiques del municipi i d'establir un treball de cooperació amb altres agents del territori (altres tipologies de biblioteques, equipaments socioculturals, altres serveis d'informació, etc.). També es fa necessària una participació de la biblioteca en les polítiques locals d'informació i el desenvolupament d'un treball transversal amb agents implicats en altres polítiques (atur, immigració, tercera edat, solidaritat interior i internacional, etc.).[20]

Per definir i aplicar aquestes qüestions cal fer una planificació del servei bibliotecari a l'àmbit municipal. Aquest procés és objecte d'anàlisi en els apartats següents de l'estudi.

4 La planificació de biblioteques a l'àmbit municipal

La planificació bibliotecària s'ha de concebre com el conjunt de tècniques per a la reflexió i l'acció, que s'inicien i es fonamenten en un coneixement exhaustiu de les necessitats de l'entorn, de la comunitat local, i en les necessitats de producció de serveis bibliotecaris específics i adaptats a aquesta realitat.

Tal com s'evidencia en els diferents plans analitzats, el procés de planificació ha d'oferir el marc de reflexió, l'estat en què es troba la situació en el moment de l'anàlisi, i la tendència, l'horitzó, on es pretén arribar. Per passar a l'acció, caldrà concretar en objectius a curt, mitjà i llarg termini l'assignació dels recursos pertinents i una avaluació posterior de resultats.

Han de ser objectius de qualsevol procés de planificació de biblioteques a l'àmbit municipal la definició i ubicació de la xarxa local de biblioteques d'acord amb uns estàndards professionals de funcionament, la valoració econòmica i periodització de la inversió, l'establiment de la gestió i el finançament, i la cerca dels mecanismes de participació i d'avaluació del servei bibliotecari.

La planificació del servei bibliotecari facilita els aspectes següents:

- L'organització efectiva dels serveis i recursos bibliotecaris (espais, col·lecció, personal, etc.) a l'àmbit municipal.
- L'adequació dels serveis a les necessitats d'informació i de lectura de la comunitat.
- La comprensió per part de polítics, directius, tècnics i usuaris de la finalitat de la biblioteca pública i la seva participació en la millora del servei.
- L'administració efectiva i responsable dels fons públics.
- La continuïtat de servei malgrat els canvis polítics i de personal.

L'elaboració d'un pla pretén donar resposta a la necessitat d'ordenar (o reordenar) i organitzar (o reorganitzar) les biblioteques perquè en resulti una estructura moderna i reequilibrada en el territori. Es pretén buscar el consens, el compromís polític i l'impuls necessari per poder materialitzar el projecte. Tots els processos de planificació persegueixen una gestió sostenible dels recursos.

Entre els motius que poden comportar l'elaboració d'un pla es podria pensar en l'existència de processos de reflexió més global de ciutat o dins de l'àmbit de cultura. Des de fa dues dècades els plans estratègics han estat instruments útils per a la planificació integral dels processos de transformació econòmica i social d'una ciutat o territori. La planificació estratègica en el camp de la cultura és un fenomen molt més recent, avalat per l'evidència que avui dia fer cultura no consisteix simplement a desenvolupar activitats culturals.

En aquest context, alguns municipis a Catalunya han fet, o estan en procés de fer, plans estratègics globals en relació amb la societat de la informació, o bé plans d'acció cultural, com serien els exemples de les ciutats de Barcelona,[21] d'Igualada[22] i de Vilafranca del Penedès.[23] Cal dir que en aquests plans d'acció cultural es té en compte la dimensió de la biblioteca, però de moment no han comportat necessàriament un procés de planificació del servei bibliotecari similar al que es descriu en aquest article.

El procés de planificació que culmina en la redacció i l'aprovació d'un pla és sobretot necessari en municipis a partir dels 30.000 habitants, per la major complexitat de la seva estructura tant de serveis d'informació com d'altres serveis. La Llei del sistema bibliotecari de Catalunya[24] estableix que en les ciutats de més de 30.000 habitants hi ha d'haver una biblioteca central urbana que coordini i doni suport i assessorament a les altres biblioteques i als serveis bibliotecaris mòbils del terme municipal. En aquests moments 33 municipis a Catalunya superen aquesta dimensió.

Aquest procés s'hauria d'avaluar cada quatre o cinc anys per assegurar l'execució correcta d'allò previst i el procés d'incorporar les reflexions entorn de la millora del servei bibliotecari.

Sense entrar a analitzar les qüestions tècniques vinculades al procés de planificació,[25] a continuació es desenvolupen dues qüestions: els elements que ha de recollir un pla i el model de xarxa local de biblioteques que cal establir.

4.1 Elements que ha de tenir en compte un pla

4.1.1 Dades de l'entorn (per a una "lectura del territori")

L'anàlisi de la situació existent i l'estudi prospectiu de l'entorn ens ha de permetre conèixer les necessitats actuals i previsibles d'informació i de lectura dels ciutadans, bé sigui de manera individual o col·lectiva (entitats, partits polítics locals, empreses de la localitat, etc.).

Algunes de les qüestions que cal recollir són:[26]

- Les característiques del territori i la seva divisió administrativa. La distribució de la població en el territori. Els sistemes de transport i les comunicacions. Les relacions amb altres municipis.
- Les característiques de la població a diferents nivells (socioeconòmic, demogràfic, cultural, etc.).
- Les tradicions històriques, culturals, etc., del municipi.
- Els hàbits culturals dels ciutadans, les seves maneres de relacionar-se, les xarxes establertes, etc.
- Les principals línies d'actuació del programa polític del govern actual i del seu programa de cultura.
- Els processos anteriors de planificació.
- L'oferta de serveis d'altres equipaments culturals (teatres, museus, sales polivalents, etc.).
- La diversitat d'entitats socioculturals i d'altres entitats amb participació activa en el municipi i les seves possibles necessitats d'informació i col·leccions disponibles.

- El teixit empresarial, els principals agents privats amb participació activa en el municipi i les seves possibles necessitats d'informació.[27]
- Altres col·lectius destacats i les seves necessitats d'informació (per exemple, partits polítics locals, mitjans de comunicació, persones hospitalitzades o empresonades i, en general, els col·lectius de persones amb dificultat de fer ús dels serveis de la biblioteca pública.[28]

4.1.2 Situació precedent al pla. Descripció de la tipologia de les biblioteques, de les funcions, dels serveis, dels recursos humans i dels usuaris

Aquesta anàlisi ens ha de permetre detectar els buits i les duplicitats de l'actual servei bibliotecari i dels altres serveis de la localitat en els eixos de treball de la biblioteca pública (informació, formació, lectura). Ha d'incloure la descripció dels recursos bibliotecaris existents, l'oferta de serveis i l'àmbit de cobertura de les biblioteques públiques actuals, altres tipologies de biblioteques (biblioteques escolars, d'entitats, especialitzades, etc.), i altres punts i serveis d'informació municipal (juvenil, turístic, de la tercera edat, etc.).

4.1.3 Model de biblioteca (concepte, missió, funcions, serveis, etc.)

Els elements de definició de la missió de la biblioteca pública es troben recollits en el Manifest de la UNESCO. La missió és una declaració de principis i alhora una finalitat en si mateixa, la raó de ser del servei. A partir dels referents internacionals existents establirem el model de biblioteca per a la realitat local en qüestió.

4.1.4 Marc legal i normatiu aplicat al municipi

Diferents organismes, tant internacionals com locals, han estudiat les característiques que ha de tenir un "servei òptim" i han elaborat uns estàndards que han de servir per orientar la planificació bibliotecària.

Tenint en compte que a escala internacional s'havien publicat les normes per a biblioteques públiques de l'IFLA el 1973 —i que es van traduir i publicar en castellà un any més tard—,[29] el govern català va sol·licitar al col·lectiu professional unes normes per a biblioteques públiques a Catalunya que es van publicar en dos volums el 1984 i el 1991.[30] L'Associació de Bibliotecaris de Catalunya (posteriorment Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya) va adaptar els estàndards internacionals a la realitat del nostre país amb una proposta d'estàndards assumibles.

Altres organismes han elaborat els seus propis estàndards, com ara el Ministeri d'Educació i Cultura,[31] la Generalitat de Catalunya[32] i la Diputació de Barcelona,[33] sempre tenint com a referència les directrius de l'IFLA i la realitat on s'insereixen.

4.1.5 Definició de l'equipament o del conjunt d'equipaments que seran necessaris

Els estàndards bibliotecaris defineixen, segons el nombre d'habitants i les característiques del municipi, les dimensions que haurà de tenir l'equipament, o conjunt d'equipaments, la col·lecció i el personal, entre altres elements del servei bibliotecari. La definició dels equipaments necessaris per garantir un servei adequat a la població es complementa amb la posterior organització territorial de les biblioteques.

4.1.6 Definició del model de gestió de la xarxa

Caldrà definir el model organitzatiu i la política de recursos humans.[34] És igualment necessari prendre en consideració la distribució de competències entre les diferents administracions implicades en el servei bibliotecari.[35]

4.1.7 Valoració econòmica de la inversió inicial i de la despesa anual de funcionament i manteniment dels equipaments de la xarxa. El finançament. Establiment del pla d'actuacions i del calendari

S'ha de partir de les actuacions necessàries per arribar a la situació desitjable (ampliacions, noves biblioteques, etc.). Diferents administracions han analitzat el cost d'inversió inicial i de funcionament d'una biblioteca d'acord amb la tipologia i les dimensions. La Diputació de Barcelona és una d'aquestes administracions i disposa d'uns estàndards econòmics que estableixen aquesta valoració econòmica i el cost orientatiu que ha de suposar per a cadascuna de les administracions.[36]

4.1.8 Elements de participació

Alguns municipis, com ara Barcelona i Vic, disposen d'òrgans de participació d'altres agents en la presa de decisions i han constituït comissions de lectura pública[37] amb l'objectiu de captar les noves necessitats dels ciutadans en els eixos d'intervenció de la biblioteca pública i fomentar-ne la participació.

4.1.9 Mecanismes d'avaluació del servei bibliotecari

Es fa necessari de preveure l'avaluació del servei bibliotecari i l'establiment d'indicadors de gestió i mecanismes de control de resultats com a element indispensable per a la presa de decisions i per a l'aplicació de millores a partir d'un coneixement del servei, tal com suggereix Thierry Giapiconni.[38] Cal establir dos nivells d'avaluació: la gestió i ús de cada equipament de manera individual i la gestió de la xarxa local de biblioteques, així com també l'impacte social del servei de lectura pública en el desenvolupament de la comunitat i en relació amb altres serveis municipals. A l'hora de definir els mecanismes d'avaluació haurem d'establir indicadors per a cada un dels nivells.

Un cop establerta aquesta planificació caldrà explicitar i donar a conèixer

als ciutadans la missió i les finalitats del servei bibliotecari, concretar-ho en objectius a curt, mitjà i llarg termini, definir les estratègies i, en definitiva, fer accessibles aquests propòsits a tots els sectors de la comunitat, vetllant per la seva participació en processos de reflexió i de millora del servei.

4.2 Model de xarxa local de biblioteques

En els municipis on es fa necessària l'existència de més d'un equipament, cal definir el model de xarxa local de biblioteques públiques, el nombre i la tipologia d'equipaments i la relació entre aquestes. Ni en el nostre país ni en l'àmbit internacional no hi ha tradició bibliotecària de definició d'estàndards de xarxa local. Els estàndards a què ens hem referit anteriorment s'adrecen a equipaments bibliotecaris individuals: existeixen pocs referents sobre la manera com s'ha de d'estructurar i configurar aquesta xarxa, com diferenciar funcions, serveis, col·leccions, etc.[39] Així doncs, el que presentem és fruit de la consulta dels models que comencen a destacar a escala internacional i de la nostra aportació en el desenvolupament de les biblioteques públiques en els municipis de la província de Barcelona. Conscients que aquestes qüestions requeririen una anàlisi més profunda que hauria de ser objecte d'un altre estudi, no volem deixar d'apuntar-ne algunes consideracions.

De cara a la planificació bibliotecària, convindria definir en primera instància la biblioteca central urbana, ja que ha de ser el nus primer i principal a partir del qual s'ha de teixir la xarxa de biblioteques públiques del municipi. La biblioteca central urbana pot i ha de generar serveis específics a la resta d'infraestructures, i per això es posa de manifest que és més important centralitzar, establint uns serveis centrals, que no pas disseminar, crear "petites biblioteques" que no formin part d'una estructura sense diferenciació de serveis. Normalment, però, quan es crea la biblioteca central urbana molts municipis ja disposen d'una xarxa i és en aquest punt on convé reorganitzar les biblioteques perquè la xarxa respongui a una estructura equilibrada en el territori.

Tal com apunta Laura Ricchina,[40] en municipis on disposen d'estructura de xarxa de biblioteques públiques es configuren dos nivells d'oferta: la biblioteca central urbana i la biblioteca de proximitat.

La biblioteca central urbana

Nucli central de la lectura pública del territori, la biblioteca central urbana ha de ser la cap de la xarxa local de biblioteques públiques amb funcions de coordinació de tota l'estructura i de suport a la resta de biblioteques i amb un àmbit d'influència que s'estén a tot el municipi. Aporta elements per a la planificació estratègica i operacional del servei bibliotecari en el municipi. Destaca també la seva funció com a impulsora d'estratègies d'actuació que impliquin tots els equipaments de la xarxa (pla de comunicació, adquisició, renovació i mobilitat del fons, etc.) i com a biblioteca central de préstec, a la qual puguin accedir totes les biblioteques de la xarxa. Aquesta biblioteca central urbana ofereix uns serveis diferenciats i més específics respecte a les biblioteques de proximitat. Actua com a base de serveis d'extensió bibliotecària i dels serveis especials, i genera certs serveis documentals per

al conjunt de la xarxa (per exemple, el servei d'informació local). Estableix el catàleg de serveis del conjunts de biblioteques de la xarxa i la política de col·lecció documental en el municipi, d'acord amb les necessitats d'informació i de lectura dels ciutadans.

La política de col·lecció de la biblioteca central urbana és diferent de la que tenen les biblioteques de proximitat, ja que com a eix central de la política d'informació ha de donar resposta al conjunt de serveis de manera àmplia i amb una mirada global. Entre les especificitats d'aquesta col·lecció central es podria destacar una secció àmplia d'obres d'informació i referència, col·leccions especials sobre temes concrets d'interès per a la ciutat, una col·lecció local que reculli tots els aspectes de la vida ciutadana, col·leccions temàtiques per cobrir les necessitats més específiques de la població, fons de coneixement més especialitzat, hemeroteca amb una àmplia secció de revistes i de premsa que inclogui publicacions comarcals i locals, entre d'altres.

Les biblioteques de proximitat (de districte, de barri)

Les biblioteques de proximitat donen suport a una població més reduïda i localitzada i la seva funció bàsica és solucionar les demandes d'informació més immediates i aportar la lectura per al lleure. Faciliten l'accés a la informació i al coneixement als ciutadans a qui adrecen el servei i són la connexió amb tot el Sistema de Lectura Pública. Tenen una oferta menor de serveis, però es beneficien dels serveis oferts i coordinats per la central urbana. Presten, com a mínim, els serveis bàsics (servei d'informació i de referència, servei de consulta i lectura a la sala, servei de préstec), estan implicades en la realitat social immediata i estableixen relacions de cooperació amb el teixit associatiu i cultural del territori. Prenen rellevància els serveis "personalitzats", ja que la seva relació amb l'usuari és més propera que en el cas de la biblioteca central urbana.

Ubicades en equipaments de dimensions menors d'acord amb la població a què han de donar servei, disposen d'una col·lecció documental més reduïda que la de la central urbana, però també disposen d'aquesta col·lecció per mitjà del préstec interbibliotecari. La col·lecció ha de ser actualitzada, moderna i amb un envelliment no superior a cinc anys.

Si en el municipi hi ha nuclis disseminats de població, de dimensions per sota dels 5.000 habitants, com el cas de Bellaterra en relació amb Cerdanyola, o les Planes en relació amb Sant Cugat del Vallès, convindria plantejar serveis bibliotecaris oferts a través d'equipaments no estables (servei urbà de bibliobús, punts de lectura en equipaments culturals existents com ara centres culturals, etc.) sempre que estiguin coordinats des d'una biblioteca central urbana. Convé tenir present que el concepte de servei bibliotecari va més enllà del d'equipament.

Aquesta diferenciació d'oferta de servei ha de permetre que, en una perspectiva de treball integrat en xarxa, la prestació de serveis adequats a les necessitats dels usuaris es garanteixi en primera instància per a les biblioteques de proximitat, que estan orientades directament a l'usuari. Les biblioteques centrals urbanes s'orienten, també, a la col·lecció, a generar recursos d'informació per a tot el municipi i a la producció de serveis

centralitzats, com apunten Norman Fink i Richard Boivin[41] i Tuula Haavisto.[42]

De cara a la ubicació d'aquests equipaments en el territori, caldrà considerar aspectes com ara la distància per accedir al servei bibliotecari. Existeixen unes normatives angleses[43] per a la ubicació de les biblioteques que estableixen que els ciutadans haurien de poder gaudir de servei bibliotecari a una distància màxima de 20 minuts a peu. Es refereixen a les biblioteques de proximitat. Per a la ubicació de la biblioteca central urbana, caldria tenir en compte que l'emplaçament adequat és en el centre neuràlgic del municipi: s'han d'ubicar en llocs cèntrics, ben connectats i accessibles per a la major part de la població.

5 Plans municipals de biblioteques a Catalunya: anàlisi de la situació

En el moment de redactar aquest estudi es té coneixement de quatre municipis que tenen aprovat un pla: l'Hospitalet de Llobregat, Sabadell, Terrassa i Barcelona. El municipi de Badalona va elaborar l'any 1992 un document de planificació del servei bibliotecari.[44] Per la seva banda, l'Ajuntament de Sant Boi de Llobregat va elaborar l'any 1998 un document similar.[45] En tots dos casos els estudis estan pendents d'aprovació pels respectius plens municipals. Aquests són els únics documents que hem localitzat a partir de la nostra recerca i posterior demanda d'aquest tipus d'estudis a les diferents centrals tècniques de les xarxes de biblioteques públiques. En cas que n'hi hagi més, l'exclusió que n'hem fet en aquesta anàlisi és deguda al nostre desconeixement sobre la seva existència.[46] Tanmateix, cal indicar que tenim coneixement de processos de reflexió i planificació iniciats en diverses ciutats —que no hem inclòs en l'estudi ja que són processos que encara s'estan fent.

Els plans que analitzem, citats per ordre cronològic d'elaboració, són:

- *La ciutat canvia la seva xarxa de biblioteques: programa per a la implementació de la xarxa de biblioteques públiques a la ciutat de Badalona (1992–1995)*. [Document inèdit].
- *Pla de biblioteques de l'Hospitalet de Llobregat*. [Document inèdit]. Aprovat pel Ple el 3 d'octubre de 1997. Existeix un document previ editat: Més i millors biblioteques a l'Hospitalet: Pla de Biblioteques de l'Hospitalet de Llobregat. L'Hospitalet de Llobregat: Ajuntament, 1997.
- *Pla de biblioteques de Sabadell: Xarxa Municipal*. [Document inèdit]. Aprovat pel Ple el 29 d'octubre de 1997.[47] (http://www.ajsabadell.es/ca/educicult/biblioteques/getframes.asp?docu.htm).
- *Pla de biblioteques de Terrassa*. [Document inèdit]. Aprovat pel Ple el 26 de febrer de 1998. (http://www.ajterrassa.es/). Podeu obtenir informació específica del Pla municipal de biblioteques dins de la nova web de la Biblioteca Central de Terrassa (http://www.ajterrassa.es/bct/).
- *Pla de biblioteques de Barcelona 1998-2010: les biblioteques del segle XXI: de la informació al coneixement*. Barcelona: Institut de Cultura de Barcelona, 1998. 242 p. Disponible també en línia:

http://www.bcn.es/icub/biblioteques/pla.html. El Pla va ser aprovat el 22 d'abril de 1998.

5.1 Motivació

En la majoria dels casos analitzats el pla neix en el moment de plantejar una gran inversió en servei bibliotecari, bé sigui per l'obertura d'un nou equipament (la biblioteca central urbana) o bé per la reestructuració de serveis existents, que de vegades implica trasllats o ampliacions. Els plans de Terrassa i de l'Hospitalet de Llobregat tenen per objectiu reordenar i reorganitzar les biblioteques perquè la xarxa respongui a una estructura moderna i equilibrada en el territori. El procés té lloc prèviament a la creació de la respectiva biblioteca central. Aquest també és el cas del Pla de Badalona, que es desenvolupa prèviament a la creació de la biblioteca central (1993) i en què, com que existien equipaments bibliotecaris, s'analitza la manera de reorganitzar la resta d'infraestructures en el territori i es defineix la biblioteca que serà l'eix d'aquesta xarxa. El Pla de Sabadell pretén organitzar un servei bibliotecari de ciutat, inexistent fins al moment i el Pla de Barcelona actualitza els plans existents (n'hi havia dos d'anteriors). El procés, que busca poder oferir en el territori un servei bibliotecari adequat, és fruit d'un treball molt interdisciplinari amb tots els districtes i té també per objectius, igual que la resta de plans, buscar el consens i compromís polític per fer la inversió necessària en equipaments.

Actualment la majoria dels plans que s'endeguen parteixen d'un funcionament consolidat de les biblioteques centrals urbanes i plantegen una descentralització de servei per apropar a tots els ciutadans els serveis de lectura pública.

Tot i que es comprèn que la necessitat d'elaborar un pla sorgeixi en moments de canvi quant a infraestructures, creiem que és convenient que també els municipis que ja disposen d'una estructura consolidada, i sense perspectiva immediata de canvi, es plantegin l'elaboració de plans estratègics o plans d'actuació a mitjà termini, per tot el procés d'anàlisi, reflexió, millora de servei i compromís que ha de comportar.

A Catalunya no hi ha gaire tradició en aquest tipus de planificació. En altres països, aquest procés es du a terme amb periodicitat per garantir un bon servei bibliotecari, adaptat a les necessitats del municipi. A tall d'exemple destaquem la iniciativa del govern britànic, que, a través del Department of Culture, Media and Sport (DCMS), requereix a totes les autoritats locals que elaborin un pla anual del servei bibliotecari. Aquest procés, a dos nivells, l'efectuen tots els municipis des de 1998. Un primer nivell consisteix en la planificació estratègica a mitjà termini (tres anys), que es complementa amb el pla d'acció anual, que constitueix l'altre nivell. Existeixen unes normatives que donen paràmetres als municipis per elaborar-los (http://www.libplans.ws/guidelines/2001/default.asp). Es parteix de la base que és des del municipi que s'han de definir les estratègies de planificació bibliotecària. Des d'aquesta perspectiva s'entén que les actuacions no poden ser homogènies, sinó que depenen de les característiques del municipi i dels objectius del govern municipal.

5.2 Elements inclosos en els plans

Tots els plans parteixen d'una anàlisi de la situació existent, encara que aquesta se centra únicament en el terreny bibliotecari. Generalment aquesta anàlisi, més quantitativa que qualitativa, es presenta a partir d'uns quadres comparatius d'allò que es té i del que s'hauria de tenir, amb indicació de les millores que cal aplicar d'acord amb els diferents aspectes que configuren un servei bibliotecari (equipament, fons, personal i horaris).

Els plans estudiats sovint centren l'anàlisi de l'entorn en l'aspecte quantitatiu de la població, i el presenten en un tercer capítol, un cop s'ha presentat el marc legal i normatiu corresponent, o bé queda recollit després del capítol dedicat a l'explicació de les funcions actuals de la biblioteca pública.

Quant a l'anàlisi de l'entorn no bibliotecari, només en el cas de Sabadell té lloc de manera exhaustiva i com a primer punt del pla. En la resta de casos, la referència a altres àrees, sectors o serveis i equipaments no bibliotecaris, o bé s'esmenta fragmentàriament i puntualment dins la redacció general del pla, o bé s'inclou en un pla molt genèric, com per exemple amb referència a la necessitat de coordinació amb els serveis educatius o amb les empreses locals.

La menció a les característiques generals i les necessitats informatives de la població només es troba en el cas de Barcelona. Tanmateix, en la resta de casos, però, es fa una referència constant —malgrat que no es desenvolupi— a la necessitat que els fons i els serveis de la biblioteca pública s'adeqüin a aquests requeriments.

Tots els plans inclouen uns estàndards adaptats a la realitat local a partir dels estàndards internacionals i nacionals, que serveixen per assenyalar la situació desitjable. Si la contrastem amb la situació de partida, ens permet dimensionar els recursos econòmics que seran necessaris. En pràcticament tots els casos, la descripció del punt de partida inclou també indicadors anuals de l'ús que es fa dels equipaments existents (nombre de préstecs, nombre de visitants, etc.).

El model organitzatiu és present a tots els plans ja que, com s'ha comentat, molts d'aquests neixen a partir de la necessitat de reorganitzar els equipaments existents. El pla d'actuacions i el seu calendari, s'inclouen en tots aquests, mentre que la valoració econòmica és present en gairebé tots.

Quant a l'aspecte participatiu que cal endegar amb posterioritat, tots fan referència a la Comissió de Lectura Pública (o similar) i la tracten de manera més o menys aprofundida.

En general s'hi troba a faltar una menció dels indicadors de gestió i de control de resultats. Només els esmenta el Pla de Sabadell.

Actualment els municipis centren el procés d'avaluació a analitzar si les intervencions s'adeqüen o no a les intervencions planificades i previstes, però no s'ha efectuat encara cap procés per avaluar si el servei respon o no a les expectatives. Es duen a terme avaluacions de gestió i d'ús dels equipaments de manera individualitzada i no del seu paper en el conjunt de

la xarxa.

5.3 Model de xarxa local de biblioteques

La mancança més gran, la trobem en la definició del model de xarxa local de biblioteques. Alguns plans, com ara el de Barcelona, l'Hospitalet de Llobregat i Sabadell, estableixen les funcions i serveis segons la tipologia de les biblioteques, però cap d'aquests no aprofundeix en el model de xarxa. Possiblement no s'avança en aquest tema per manca de models i referents i d'experiència bibliotecària a aquest nivell. Precisament, aquesta qüestió es comença a plantejar en els darrers estudis de xarxes locals de biblioteques, però és encara una qüestió poc treballada per manca de referents normatius internacionals.

Per contra, la redacció del catàleg de serveis és més o menys explícita en els diferents documents analitzats. En un document marc, com el que es comenta, cal assenyalar les funcions tradicionals i noves de la biblioteca pública, i explicitar-ne els serveis que se'n deriven, adaptats a la realitat local. En tots els casos analitzats s'esmenten els serveis dirigits a públics específics i els serveis dirigits a les empreses, així com tots aquells derivats de l'ús de les noves tecnologies de la informació. En la mateixa línia, els documents analitzats esmenten la necessitat de la incorporació de documents audiovisuals.

Pel que fa a la necessitat de cooperació amb altres agents locals, s'esmenta com una de les qüestions bàsiques que cal considerar, però generalment no s'explicita, excepte en el cas de les relacions amb el sistema educatiu o amb altres equipaments culturals. També s'esmenta en diversos casos la necessitat de cooperar amb el teixit associatiu del municipi. En dos dels municipis, l'Hospitalet de Llobregat i Sabadell, aquesta funció relacional es vincula a les biblioteques de districte —i no a la central urbana— per qüestions de proximitat en el territori.

Tots els plans analitzats inclouen la necessitat del treball transversal i de la cooperació en el territori, però, segons el nostre punt de vista, aquestes voluntats no queden suficientment traduïdes a qüestions concretes. Possiblement en els plans que es vagin elaborant ja es tractaran aquestes col·laboracions, perquè ens consta que s'han iniciat, en aquells i en altres municipis, programes que volen ajudar a crear nous models de treball de cooperació entre la biblioteca pública i altres agents del territori.

6 Per concloure

Els municipis de Catalunya tenen poca tradició en la planificació del servei bibliotecari, com tampoc la tenen des de la perspectiva general o en altres sectors. L'anàlisi dels plans existents ens porta a afirmar que la majoria de processos s'han fet en moments previs a les grans inversions bibliotecàries a l'àmbit municipal, sobretot previs a la creació de la biblioteca central urbana, o bé per reorganitzar els equipaments ja existents un cop està en funcionament.

D'altra banda, tots els estudis de biblioteca pública, incloent-hi les noves

pautes internacionals de biblioteca pública, apunten amb força cap a la necessitat que el servei bibliotecari s'adapti a l'entorn i a les necessitats d'informació i de lectura dels ciutadans a qui s'adreça. Aquest fet, conjuntament amb les noves tendències de serveis, ens porta a pensar que el procés de planificació passarà pels canvis següents:

1. El procés de planificació no respondrà tant a una inversió concreta, sinó que anirà orientat a l'*adequació del servei*, tal com ja passa en altres països amb més tradició bibliotecària, com ara el Regne Unit. Caldrà tenir en compte la necessitat de dissenyar serveis a la carta, personalitzats, o per sectors, grups d'edat i interessos, així com la necessitat d'oferir servei de biblioteca pública fora de l'espai físic de la mateixa biblioteca.
2. El procés de planificació requerirà una *anàlisi major del territori* i es potenciarà l'especialització de la biblioteca pública d'acord amb l'entorn. Una de les mancances que hem detectat en els plans existents és la falta de referències explícites al territori, tot i que aquesta mancança se supleix amb referències contínues a l'adequació a les necessitats, i amb referències constants a la necessitat de cooperació —que després, d'altra banda, es concreten molt poc.
3. Caldrà *definir amb més precisió el model de xarxa local de biblioteques* basat en una diferenciació de funcions, serveis i col·lecció entre els diferents equipaments, a partir d'un treball intens en xarxa a l'àmbit local. La major complexitat en el tractament de la informació i la necessitat de producció d'informació, com ara la creació de serveis d'informació local, requeriran que la producció de certs serveis se centralitzi i s'ofereixi de manera descentralitzada. També es farà necessària una major concreció de la política de col·lecció de la biblioteca central urbana i de la biblioteca de proximitat, sobre la base d'una diferenciació quantitativa i de continguts i d'una estratègia necessària complementària entre aquestes.
4. La biblioteca haurà de desenvolupar un treball més estret amb altres agents d'informació en el territori, més enllà de les relacions puntuals que ara s'estableixen per a l'organització d'activitats conjuntes. Tal com apuntàvem en el text, aquest vessant és una de les mancances de la biblioteca pública a Catalunya, amb tradició de treball en xarxa amb altres biblioteques, però amb poca tradició de treball amb altres agents del seu entorn.
5. Els plans hauran de recollir una *major dificultat en la gestió*: augmentarà la convivència de la biblioteca amb altres equipaments culturals en el mateix edifici (biblioteca i arxiu, punts d'informació juvenil, serveis d'informació turística, etc.). Aquesta convivència demana una planificació per crear sinergies i economies d'escala en la gestió i la definició de serveis conjunts.
6. Els *recursos humans* prenen molta importància en aquest nou entorn: s'entreveuen equips de treball multidisciplinaris i també una externalització creixent de certs serveis. Caldrà gestionar en clau de ciutat amb una política de recursos humans adaptada a una nova realitat (mobilitat, horaris, etc.).
7. Caldrà *potenciar l'aspecte participatiu* perquè sigui sensible a les noves demandes que sorgeixin a l'entorn dels àmbits d'actuació de la biblioteca pública.
8. Caldrà cercar mecanismes per donar resposta a certes demandes properes a la biblioteca, però des d'una *mirada global de ciutat* (per

exemple, la necessitat de disposar d'espais multimèdia o de sales d'estudi).

9. Caldrà definir *models d'avaluació de servei*, i anar més enllà dels models actuals d'avaluació centrats en l'acompliment o no de les inversions previstes. Mentre s'ha avançat en el nivell d'avaluació que fa referència a la gestió i l'ús dels equipaments de manera individualitzada, es fa necessari avançar també cap als altres dos nivells d'avaluació: el de la xarxa local de biblioteques i el de l'impacte social d'aquest servei, per a una reflexió més qualitativa.
10. Els plans hauran de preveure aspectes de difusió: la biblioteca pública haurà de donar a conèixer amb més força el seu *compromís amb els ciutadans*, prioritzar serveis, per guanyar nous públics i nous usos, i donar-los a conèixer.
11. *Els processos de planificació s'incrementaran*. Per fer front als nous reptes de la biblioteca pública i perquè el servei bibliotecari s'ajusti a la realitat local, cada vegada més municipis necessitaran portar a terme processos de planificació.
12. Els estaments bibliotecaris, a partir de la pròpia experiència, hauran d'impulsar que *les autoritats locals planifiquin el seu servei bibliotecari*, i també hauran d'aportar models que siguin aplicables a contextos locals diferents.

El fet cultural avui en dia està adquirint noves dimensions: de cohesió social (maneres de conviure); creatives; econòmiques; de creació de treball (eina per combatre l'atur i la marginació); urbanístiques (de regeneració urbana); educatives (valors per a la convivència) i participatives (interacció creativa i noves articulacions de la democràcia), entre altres, que requereixen mirades transversals i més àmplies.

Finalment, creiem que es fa necessari planificar per què volem defensar la imatge de la ciutat com a orquestra, en la qual els professionals de les biblioteques —com la resta d'agents— actuem a voltes com a solistes, però la majoria de vegades com a acompanyants d'altres polítiques i sempre des de la nostra especificitat, que és la recollida, el tractament i la difusió de la informació.

"Si admetem que tota la saviesa ja està escrita des de l'inici dels temps, podem també convenir, en conseqüència, que gairebé tots els llibres del món poden obviar-se. Des d'aquest punt de vista la biblioteca esdevé un espai de relació on la informació no tan sols es llegeix, sinó que s'experimenta. I on s'interpreten els signes com qui es mira a un mirall que ja no té vidre perquè ha esdevingut transparent del tot. Car sols a partir d'aquest propòsit el lector i allò llegit podien aspirar a ser, malgrat els espectres de la fragmentació i l'opacitat, una mateixa cosa." (Lluís Calvo i Guardiola)

7 Recursos d'informació

Aquest apartat inclou la bibliografia utilitzada per a la redacció de l'article. Està organitzat temàticament, perquè sigui una eina d'utilitat per a la redacció de futurs plans municipals de biblioteques. Així, el primer apartat conté el marc conceptual i els serveis de la biblioteca pública; a continuació, el marc legal a Catalunya, els estàndards d'equipaments i

serveis, els estudis de planificació, gestió i avaluació del servei de biblioteca pública i finalment es recullen els plans municipals de biblioteques existents actualment al nostre país.

7.1 La biblioteca pública i el seu marc conceptual. Serveis de la biblioteca pública

Amorós, Joan; Ontalba, José Antonio; Pérez, Glòria (1999). "La intervenció de la biblioteca pública a Catalunya en les polítiques locals d'informació". *Item*, núm. 24 (gen.–juny 1999), p. 35–60.

Anglada i de Ferrer, Lluís M. (1988). "Les biblioteques i el seu valor (potencial) per a la creació de cultura, benestar i riquesa". En: *Memòria del Congrés de Cultura d'Osona: novembre 1996–març 1997*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura. p. 88–95.

Anglada i de Ferrer, Lluís M. (1998). *El paper de les biblioteques a la societat informacional: propostes per a l'administració pública catalana*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill. 19 p. Recull de documentació del cicle de seminaris sobre "Catalunya i la societat de la informació".

Bailac Puigdellívol, Assumpta (1995). "L'administració local i la biblioteca pública: de la competència obligatòria a la consideració de servei cultural bàsic". *Interacció'94*. Barcelona: Diputació de Barcelona, Àrea de Cultura, Àrea d'Educació. p. 62–65.

Bailac Puigdellívol, Assumpta (1999). "La biblioteca pública a Catalunya". *L'avenç*, núm. 235 (abr. 1999). p. 35.

Bailac Puigdellívol, Assumpta (1999). "Información a la comunidad". *Educación y biblioteca*, nº 100 (abr. 1999). p. 25–27.

Bailac Puigdellívol, Assumpta (coord.) (2001). *La biblioteca pública a la província de Barcelona: un treball en xarxa*. Barcelona: Diputació de Barcelona, Servei de Biblioteques. 84 p.

Domínguez, Ramona (1998). *Nuevas formas de organización y servicios en la biblioteca pública*. Gijón: Trea. 187 p.

Esteve i Robert, M. (1997). "La política local en lectura pública, una realitat que ve de lluny: competència municipal i dret del ciutadà". En: Jornada de Regidors de Cultura (1a: Barcelona: 1997). *Primera Jornada de Regidors de Cultura*. Barcelona: Diputació de Barcelona.

Hernández, Hilario (ed.) (2001). *Las bibliotecas públicas en España, una realidad abierta*. [Madrid]: Plan de Fomento de la Lectura: Fundación Germán Sánchez Riupérez.

IFLA (1987). *Directrius per a biblioteques públiques*. Barcelona: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya. 92 p.

Mañà, Teresa; Baró, Mònica (1999). "La funció educativa de la biblioteca pública". En: Jornades Catalanes de Documentació (7es: 1999: Barcelona).

Les biblioteques i els centres de documentació al segle XXI: peça clau de la societat de la informació. Barcelona: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya. p. 257–262.

Mañà, Teresa; Mayol, Carme (1999). "La biblioteca pública avui". *Bibliodoc: anuari de biblioteconomia, documentació i informació*. Barcelona: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya. p. 27–40.

Omella, Ester; Abadal, Ernest (1999). "Política local d'informació i biblioteca pública". *Item*, núm. 24 (gen.–juny 1999). p. 13–34.

The public library service: IFLA/UNESCO guidelines for development. Prepared by a working group chaired by Philip Gill on behalf of the Section of Public Libraries. München: K. G. Saur, 2001. 116 p. (IFLA publications; 97). Traducció castellana disponible a Internet a l'adreça següent: <http://unesdoc.unesco.org/images/0012/001246/124654s.pdf> [Consulta: 9/05/2002].

Thourhauge, Jens (1998). "Una imagen básica de la biblioteca pública en la sociedad de la información: funciones, tareas y servicios de la biblioteca pública". En: *Las bibliotecas públicas y la sociedad de la información*. Comisión Europea, DG XIII /E.4. Madrid: CINDOC. p. 7–19.

UNESCO (1994). *Manifest de la Unesco de la biblioteca pública 1994*. Barcelona: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya.

7.2 Marc legal de la biblioteca pública

"Ley 7/1985, de 2 de abril, reguladora de las bases del régimen local". *BOE*, nº 80 (3 de abril de 1985). p. 89–95.

"Llei 4/1993, de 18 de març, del sistema bibliotecari de Catalunya". *DOGC*, núm. 1727 (29 de març de 1993). p. 2.217–2.222.

"Llei 8/1987, de 15 d'abril, municipal i de règim local de Catalunya". *DOGC*, núm. 832 (27 d'abril de 1987). p. 1563–1592.

"Decret 124/1999, de 4 de maig, sobre els serveis i el personal del Sistema de Lectura Pública de Catalunya". *DOGC*, núm. 2.885 (10 de maig de 1999). p. 6.151–6.152.

7.3 Estàndards d'equipaments i serveis

Ballester, Josefina; Camps, Elisa; Mayol, M. Carme. *Normes per a biblioteques públiques a Catalunya*. Barcelona: Associació de Bibliotecaris de Catalunya: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, 1984–1991. 2 vol.

IFLA (1974). *Normas para bibliotecas públicas*. Madrid: ANABAD. 108 p.

"Paràmetres bàsics de biblioteca pública". En: Bailac, Assumpta (coord.)

(2001). *La biblioteca pública a la província de Barcelona: un treball en xarxa*. Barcelona: Diputació de Barcelona, Servei de Biblioteques. p. 67.

Prototipo de bibliotecas públicas. Madrid: Ministerio de Cultura, 1995. 137 p.

"Resolució de 28 de juny de 1993, de convocatòria de concurs públic...". *DOGC*, núm. 1776 (28 de juliol de 1993). p. 5.265–5.267.

7.4 Planificació, gestió i avaluació

Artal, Carmen (1999). *La biblioteca pública vista pels ciutadans: informe de l'estudi realitzat a tres ciutats, 1998–99*. Barcelona: Fundación Bertelsmann: Diputació de Barcelona, Àrea de Cultura. 132, 134 p.

La biblioteca pública vista pels ciutadans: informe estadístic: municipis província de Barcelona, juliol 2000. Barcelona: Fundación Bertelsmann: Diputació de Barcelona: Metra-seis, 2000. 130 p.

Bohme, Steve; Spiller, David (1999). *Perspective of public library use 2: a compendium of survey information*. Loughborough: Library and Information Statistics Unit (LISU); London: Book Marketing Ltd. (British Library research and innovation report; 166).

Cano, Marta; Vilagrosa, Enric (1999). "Anàlisi del pla de biblioteques de Barcelona 1998–2010". *Item*, núm. 24 (gen.–juny 1999). p. 61–89.

Claus per a l'èxit: indicadors de rendiment per a biblioteques públiques. Barcelona: Eumo: Diputació de Barcelona: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, 1995. 219 p. (Materials per a la biblioteca pública; 1).

Comalat, Maite; Reyes, Lourdes (2000). "Al voltant del servei bibliotecari a zones rurals: tres oportunitats de canvi". *Item*, núm. 27 (jul.–des. 2000). p. 65–74.

Comalat, Maite; Reyes, Lourdes (2000). *Els serveis bibliotecaris en zones rurals: una proposta d'actuació viable*. Barcelona: Diputació de Barcelona, Servei de Biblioteques, 229 p. (Documents de treball per a la biblioteca pública; 1).

Comprehensive, efficient and modern public libraries: standards and assesment 2001. Department for Culture, Media and Sports's. <http://www.libecon2000.org/dcms/> [Consulta: 9 /05/2002].

Fink, Norman; Boivin, Richard (2002). "Les centres régionaux de services aux bibliothèques publiques du Québec". *Bulletin des bibliothèques de France*, nº 6 (2002). p. 80–85.

Galaud, Nicolas (2001). "Bibliothèques et territoires". *Bulletin des bibliothèques de France*, nº 3 (avril 2001). p. 20–26.

Giappiconi, Thierry (2001). *Manuel théorique et practique d'évaluation des*

bibliothèques et centres documentaires. Paris: Electre-Éditions de Cercle de Librairie. (Bibliothèques).

Guideliness for the preparation of library plans in 2001. Department for Culture, Media and Sports's. <http://www.libplans.ws/guideliness/2001/default.asp> [Consulta: 9 maig 2002].

Haavisto, Tuula (2002). "Networking is the key word in Finnish public libraries". *Public libraries*, vol. 40, no. 6 (Jan./Feb. 2002). p. 45–47.

Himmel, Athel; Wilson, William James (2001). *Planificar per a aconseguir resultats: un procés de transformació de la biblioteca pública*. Lleida: Pagès Editors; Barcelona: Diputació de Barcelona. (Materials per a la biblioteca pública; 3).

Mascarell, Ferran (2000). "Establecer un plan de bibliotecas en la ciudad: una tarea de participación". En: Jornadas Biblioteca Pública y Políticas Culturales (3es: Barcelona, 2000). *3as Jornadas Biblioteca Pública y Políticas Culturales: la biblioteca pública, puerta de acceso al conocimiento*. Barcelona: Fundación Bertelsmann.

"Normes reguladores de la Comissió de Lectura Pública de Barcelona". *Gaseta municipal de Barcelona*, núm. 8 (20 de març de 1999). p. 235–236.

Partit dels Socialistes de Catalunya (1999). *El llibre blanc de la cultura a Catalunya: un futur per a la cultura catalana*. Barcelona: Edicions 62. 379 p.

Ricchina, Laura (2001). "La rete di pubblica lettura di Berlino". *Biblioteche oggi*, vol. 19, n. 8 (ottobre, 2001). p. 25–31.

Stueart, Robert D. (1998). *Gestió de biblioteques i centres d'informació*. Lleida: Pagès Editors; Barcelona: Diputació de Barcelona. 443 p. (Materials per a la biblioteca pública; 2).

Svein, Nielsen (2000). "Planning a new library structure: a pioneering project". *Scandinavian public library quarterly*, no. 4 (2000). p. 23–31.

Vidulli, Paula (1998). *Diseño de bibliotecas: guia para planificar y proyectar bibliotecas públicas*. Gijón: Ediciones Trea. 295 p. (Biblioteconomia y administración cultural; 15).

"A wide range of culture and quality information retrievel in the library: the salient points and proposals in the Finnish Library Policy Programme 2001–2004: committee's report". <http://www.minedu.fi/minedu/publications/librarypolicyprogramme.pdf> [Consulta: 9 maig 2002].

7.5 Plans municipals de biblioteques

La ciutat canvia la seva xarxa de biblioteques: programa per a la implementació de la xarxa de biblioteques públiques a la ciutat de

Badalona (1992–1995). [Document inèdit].

Pla de biblioteques de Barcelona 1998–2010: les biblioteques del segle XXI: de la informació al coneixement. Barcelona: Institut de Cultura de Barcelona, 1998. 242 p. Disponible també en línia: <http://www.bcn.es/icub/biblioteques/pla.html>. El Pla va ser aprovat el 22 d'abril de 1998.

Pla de biblioteques de l'Hospitalet de Llobregat. [Document inèdit]. Aprovat pel Ple el 3 d'octubre de 1997.

Pla de biblioteques de Sabadell: Xarxa Municipal. [Document inèdit]. Aprovat pel Ple el 29 d'octubre de 1997]. <http://www.ajsabadell.es/ca/educicult/biblioteques/getframes.asp?docu.htm>.

Pla de biblioteques de Terrassa. [Document inèdit]. Aprovat pel Ple el 26 de febrer del 1998. <http://www.ajterrassa.es/>.

7.6 Plans d'acció cultural a nivell municipal

Pla d'acció cultural d'Igualada: fase de diagnosi. Barcelona: Diputació de Barcelona; Igualada: Institut Municipal de Cultura d'Igualada, juliol 2001. 116 p. (Papers de treball; 1).

Pla d'acció cultural de Vilafranca del Penedès: fase de diagnosi. Barcelona: Diputació de Barcelona; Vilafranca del Penedès: Ajuntament de Vilafranca del Penedès, octubre 2001. 156 p. (Papers de treball; 2).

El pla estratègic del sector cultural de Barcelona. Barcelona: Institut de Cultura de Barcelona, 1998. 139 p. Disponible també en línia: <http://www.bcn.es/icub/accentcultura/>.

Agraïm a Ernest Abadal, Assumpta Bailac, Marta Clari, Llorenç Estivill, Toni Feliu i Glòria Pérez, els seus valuosos comentaris a les versions prèvies d'aquest document.

Data de recepció: 7/05/2002. Data d'acceptació: 15/05/2002.

Notes

[1] *The public library service: IFLA/UNESCO guidelines for development*. Prepared by a working group chaired by Philip Gill on behalf of the Section of Public Libraries (München: K.G. Saur, 2001), 116 p. (IFLA publications; 97). Traducció castellana disponible a Internet a l'adreça següent: http://unesdoc.unesco.org/images/0012/001246/124654s.pdf. Vegeu al document següent una exposició dels objectius d'aquestes directius elaborada pel seu coordinador: Philip Gill, "A manifesto for the world", *Public library journal*, vol. 17, no. 1 (Spring 2002). p. 6–10.

[2] IFLA, Directrius per a biblioteques públiques (Barcelona: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, 1987). 92 p.

[3] UNESCO, Manifest de la UNESCO de la biblioteca pública (Barcelona: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, 1994).

[4] Podeu trobar més informació d'aquests aspectes a: Assumpta Bailac (coord.), La biblioteca pública a la província de Barcelona: un treball en xarxa (Barcelona: Diputació de Barcelona, Servei de Biblioteques, 2001). p. 13–18.

[5] Recollit a Terrassa davant la Societat de la Informació [en línia]. http://terrassa.net/sit/index.htm.

[6] Teresa Mañà, Carme Mayol, "La biblioteca pública avui", Bibliodoc: anuari de biblioteconomia, documentació i informació (Barcelona: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, 1999). p. 31–32.

[7] Assumpta Bailac Puigdellívol, "La biblioteca pública a Catalunya", L'Avenç, núm. 235 (abr. 1999). p. 35.

[8] Bailac (1999). p. 37.

[9] UNESCO, *Informe mundial sobre l'educació 1992* (Barcelona: Centre UNESCO de Catalunya, 1992).

[10] Si bé disposem d'espais informals de relació (les àrees comercials, els bars, les discoteques, els mercats i els mateixos carrers), es fa evident la necessitat d'espais formals de relació, per plantejar-hi clubs de lectura, comentaris a pel·lícules, trobades amb autors, entre d'altres, i també per recollir iniciatives sorgides des del món associatiu que sovint no disposen d'un espai on donar a conèixer i promoure així la seva aportació a la comunitat.

[11] *Service de la culture* [en línia]. <http://www.ville.montreal.qc.ca/>. [Consulta: 2 maig 2002].

[12] *Valenciennes, cité interactive* [en línia]. <http://www.ville-valenciennes.fr>. [Consulta: 2 maig 2002].

[13] Trobareu més informació d'aquests serveis a Ramona Domínguez, Nuevas formas de organización y servicios en la biblioteca pública (Gijón: Trea, 1998). p. 151–179.

[14] Trobareu més informació dels dos documents a: <http://www.ifla.org/VII/s10/scl.htm>.

[15] Hem trobat altres anàlisis que apunten la necessitat per a la biblioteca pública de treballar en aquesta doble perspectiva: Assumpta Bailac, "Información a la comunidad", *Educación y biblioteca*, nº 100 (abr. 1999). p. 27. Lluís M. Anglada i de Ferrer, "La biblioteca pública a la societat informacional", en: *Segona Jornada de Regidors de Cultura* (Barcelona: Diputació de Barcelona, 1998). p. 20.

[16] La definició del terme *xarxa* del *Diccionari de la Llengua Catalana* de l'Institut d'Estudis Catalans (Barcelona: Edicions 3 i 4, 1995. p. 1895) posa com a exemple el treball que desenvolupen les biblioteques públiques de la Diputació de Barcelona.

[17] Mancomunitat de Catalunya, "Projecte d'acord presentat en l'Assemblea [...] sobre la instal·lació a Catalunya d'un sistema de biblioteques populars", en: *L'obra realitzada: anys 1914–1923* (Barcelona: Palau de la Generalitat, 1923).

[18] Les dades provenen del Servei de Biblioteques i del Patrimoni Bibliogràfic del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Aquesta xifra inclou els 10 bibliobusos que estan en funcionament.

[19] No podem deixar de mencionar uns referents: 1. *Ottawa Public Library* <http://www.opl.ottawa.on.ca/>. Aquesta biblioteca ofereix informació molt acurada dels seus serveis; de la comunitat a qui serveix; dels objectius establerts —marcats a partir dels estudis de necessitats d'usuaris—; del pla estratègic a curt, mitjà i llarg termini i del seu compromís envers els usuaris. 2. *Valenciennes, cité interactive*. <http://www.ville-valenciennes.fr>. La idea inicial d'anella cultural, amb gran participació de la biblioteca pública, ha desembocat en la voluntat dels responsables polítics de crear una xarxa ciutadana anomenada Anella de Ciutadans de Valenciennes (ACV). L'assoliment més recent ha estat el d'obrir la xarxa a noves temàtiques per "fundar" una nova ciutat, més social i participativa, que afavoreixi l'economia (mitjançant el comerç electrònic), la formació i la sanitat. 3. *Croydon Libraries*. <http://www.croydon.gov.uk/LEDept/libraries/cr-libha.htm>. Aquesta biblioteca destaca perquè disposa d'un servei d'informació a la comunitat, molt acurat, que dóna resposta a les necessitats d'informació dels diferents grups d'usuaris. Aquest servei, que està disponible en línia i que s'ha desenvolupat com una xarxa d'informació ciutadana per a tots els sectors i grups, ha de permetre la comunicació entre usuaris i proveïdors d'informació.

[20] Per facilitar aquesta participació de la biblioteca en les polítiques locals d'informació i vetllar per una ordenació de la informació a l'àmbit municipal es fa imprescindible establir polítiques integrades d'informació dels serveis municipals; agrupar la referència de la informació bibliogràfica generada pels diferents agents territorials; analitzar les polítiques sectorials que es volen prioritzar i generar informació específica; vetllar perquè el contingut de les biblioteques s'adeqüi a les necessitats d'informació i de lectura dels usuaris, etc. Vegeu més informació a: Ester Omella, Ernest Abadal, "Política local d'informació i biblioteca pública", *Item*, núm. 24 (gen.–juny 1999). p. 13–34.

[21] *El pla estratègic del sector cultural de Barcelona* (Barcelona: Institut de Cultura de Barcelona, 1998). Disponible també en línia: <http://www.bcn.es/icub/accentcultura/>.

[22] *Pla d'acció cultural d'Igualada: fase de diagnosi* (Barcelona: Diputació de Barcelona; Igualada: Institut Municipal de Cultura d'Igualada, juliol 2001).

[23] *Pla d'acció cultural de Vilafranca del Penedès: fase de diagnosi* (Barcelona: Diputació de Barcelona; Vilafranca del Penedès: Ajuntament de Vilafranca del Penedès, octubre 2001).

[24] "Llei 4/1993, de 18 de març, del sistema bibliotecari de Catalunya", *DOGC*, núm. 1727 (29 de març de 1993). p. 2.217–2.222.

[25] Per aprofundir en aquestes qüestions es poden consultar els documents següents: *The public library service: IFLA/UNESCO guidelines for development* (2001); Robert D. Stueart, *Gestió de biblioteques i centres d'informació* (Lleida: Pagès Editors; Barcelona: Diputació de Barcelona, 1998); Athel Himmel, William James Wilson, *Planificar per a aconseguir resultats: un procés de transformació de la biblioteca pública* (Lleida: Pagès Editors; Barcelona: Diputació de Barcelona, 2001), i Paula Vidulli, *Diseño de bibliotecas: guia para planificar y proyectar bibliotecas públicas* (Gijón: Ediciones Trea, 1998).

[26] Destaquem l'apartat 6.10.1. de les pautes IFLA/UNESCO on s'inclou la relació de dades d'interès sobre l'entorn per a la planificació dels serveis bibliotecaris.

[27] Les entitats, com ara empreses locals o altres col·lectius, s'haurien de considerar en l'anàlisi com a possibles subministradors d'informació, a més del seu vessant de consumidors.

[28] L'IFLA disposa d'estàndards de serveis especials de la biblioteca pública. Trobareu més informació a la pàgina web de la secció Libraries Serving Disadvantaged Persons de l'IFLA <http://www.ifla.org/VII/s9/slsdp.htm>.

[29] IFLA. *Normas para bibliotecas públicas* (Madrid: ANABAD, 1974).

[30] Josefina Ballester, Elisa Camps, M. Carme Mayol, *Normes per a biblioteques*

públiques a Catalunya (Barcelona: Associació de Bibliotecaris de Catalunya: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, 1984–1991). 2 vol.

[31] *Prototipo de bibliotecas públicas* (Madrid: Ministerio de Cultura, 1995).

[32] "Resolució de 28 de juny de 1993, de convocatòria de Concurs públic...". *DOGC*, núm. 1776 (28 de juliol de 1993). p. 5.265–5.267. L'any 1993 el Departament de Cultura va endegar l'elaboració del Mapa de lectura pública de Catalunya, que encara està pendent d'aprovació.

[33] Els paràmetres bàsics de biblioteca pública es recullen a Bailac (2001. p. 67). Aquests paràmetres s'han revisat i n'existeix una versió posterior, aprovada el desembre de 2001, que es publicarà properament.

[34] S'entreveuen nous perfils professionals, com ara el tècnic informàtic o el dinamitzador cultural, que donen suport al conjunt d'una xarxa local de biblioteques.

[35] S'inclou en l'apartat de recursos d'informació la recopilació del marc legal corresponent.

[36] Els estàndards econòmics es recullen a: Bailac (2001. p. 67). Aquests estàndards s'han revisat i n'existeix una versió posterior, aprovada el desembre de 2001, que es publicarà properament.

[37] Podeu trobar més informació d'aquest tema a Bailac (2001).

[38] Thierry Giappiconi. *Manuel théorique et practique d'évaluation des bibliothèques et centres documentaires* (Paris: Electre-Éditions de Cercle de Librairie, 2001).

[39] A escala internacional existeix una associació de l'IFLA, anomenada INTAMEL, Round Table of the International Association on Metropolitan Libraries, <http://www.ifla.org/VII/rt3/rtiamcl.htm>, que és una plataforma de planificació bibliotecària en ciutats més grans de 400.000 habitants. Aquest organisme promou l'intercanvi d'experiències i edita una publicació accessible des de la mateixa pàgina web, que apareix dos cops l'any i que sovint inclou experiències de planificació bibliotecària en ciutats europees. No disposen, però, d'estàndards de planificació bibliotecària que incloguin models de xarxa local.

[40] Laura Ricchina, "La rete di pubblica lettura di Berlino", *Biblioteche oggi*, vol. 19, n. 8 (ottobre, 2001). p. 30–31.

[41] Norman Fink, Richard Boivin, "Les centres régionaux de services aux bibliothèques publiques du Québec", *Bulletin des bibliothèques de France*, nº 6 (2002). p. 85.

[42] Tuula Haavisto, "Networking is the key word in Finnish public libraries", *Public libraries*, vol. 40, no. 6 (Jan.–Feb. 2002). p. 46.

[43] *Comprehensive and efficient: standards for modern public libraries: a consultation paper* (Department for Culture, Media and Sports's.). <http://www.libplans.ws/guideliness/2001/default.asp>.

[44] Existeix un estudi posterior en aquesta línia elaborat el juny de 2000 per Glòria Pérez per encàrrec de l'Ajuntament de Badalona i la Diputació de Barcelona: Estudi de necessitats i propostes per a un Mapa de lectura pública de Badalona. Està pendent d'aprovació.

[45] *Pla de biblioteques: l'accés dels santboians a la cultura i la societat de la informació.* [Document inèdit]. Maig de 1998. Pendent d'aprovació.

[46] Agraïrem la notificació de l'existència d'algun pla de biblioteques que no s'hagi tingut en compte, per poder-lo incloure en estudis posteriors.

[47] Existeix un mapa de biblioteques posterior, de l'any 1998, que no està aprovat pel Ple. El maig de 1988 Sabadell ja havia fet un informe sobre la Xarxa de Biblioteques Públiques de la ciutat.

Facultat de Biblioteconomia i Documentació
Universitat de Barcelona
Barcelona, juny de 2002
http://www.ub.es/biblio/bid
Comentaris: bid@fbd.ub.es